

Kvalitatīvas prakses, darba vidē balstītu mācību iespējas Latvijas darba tirgū

Problēmas:

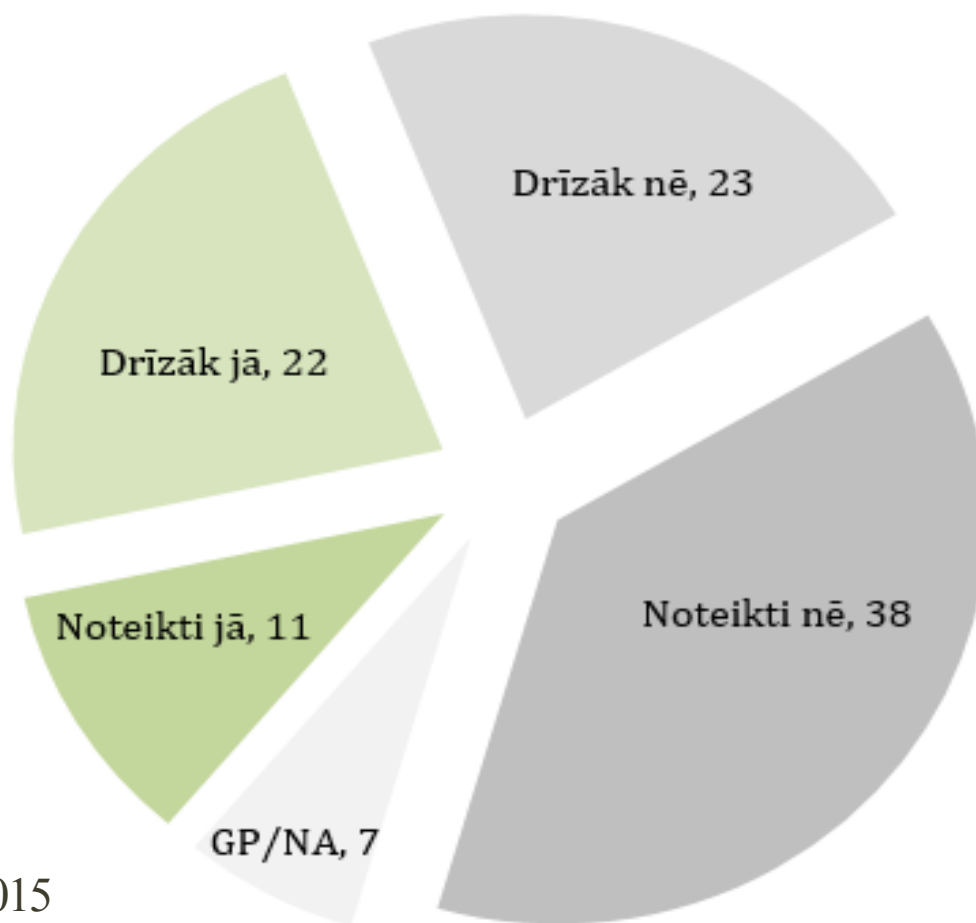
- ✓ Demogrāfijas tendences (40% vecumā 50+ gadi, 2015)
- ✓ Bezdarba līmenis bija Latgales reģionā – 18,5%, Rēzeknē – 16,4% (2015, NVA)
- ✓ 16 222 bija jaunieši bezdarbnieki vecumā no 15 līdz 29 gadiem un **55,5 % no tiem bija zems izglītības līmenis** (2015, NVA)
- ✓ Nepietiekams karjeras atbalsts (45% jauniešu norādījuši, ka viņi nav informēti par to vai viņu dzīvesvietas tuvumā ir pieejami šādi pakalpojumi (IZM aptauja, 2012)

Problēmas (2):

- ✓ Skolu priekšlaicīgi pamet 8,5% 2014.gadā, profesionālā vidējā izglītībā 2012.g. 16,3%.
- ✓ Profesionālās izglītības iestādēs plānotā uzņemšana ir 70- 81%.
- ✓ Jauniešu motivācijas trūkums – trūkst prakšu un darba iespējas profesijā konkrētajā reģionā
- ✓ Profesionālās izglītības beidzēji 6,01% strādā ārzemēs, 17,79% strādā citā profesijā (2014/2015.m.g.)

Uzņēmumu ieinteresētība nodrošināt prakses vietas

Uzņēmēji: Vai Jūsu uzņēmums būtu ieinteresēts tuvākā gada laikā piesaistīt praktikantus? (%)

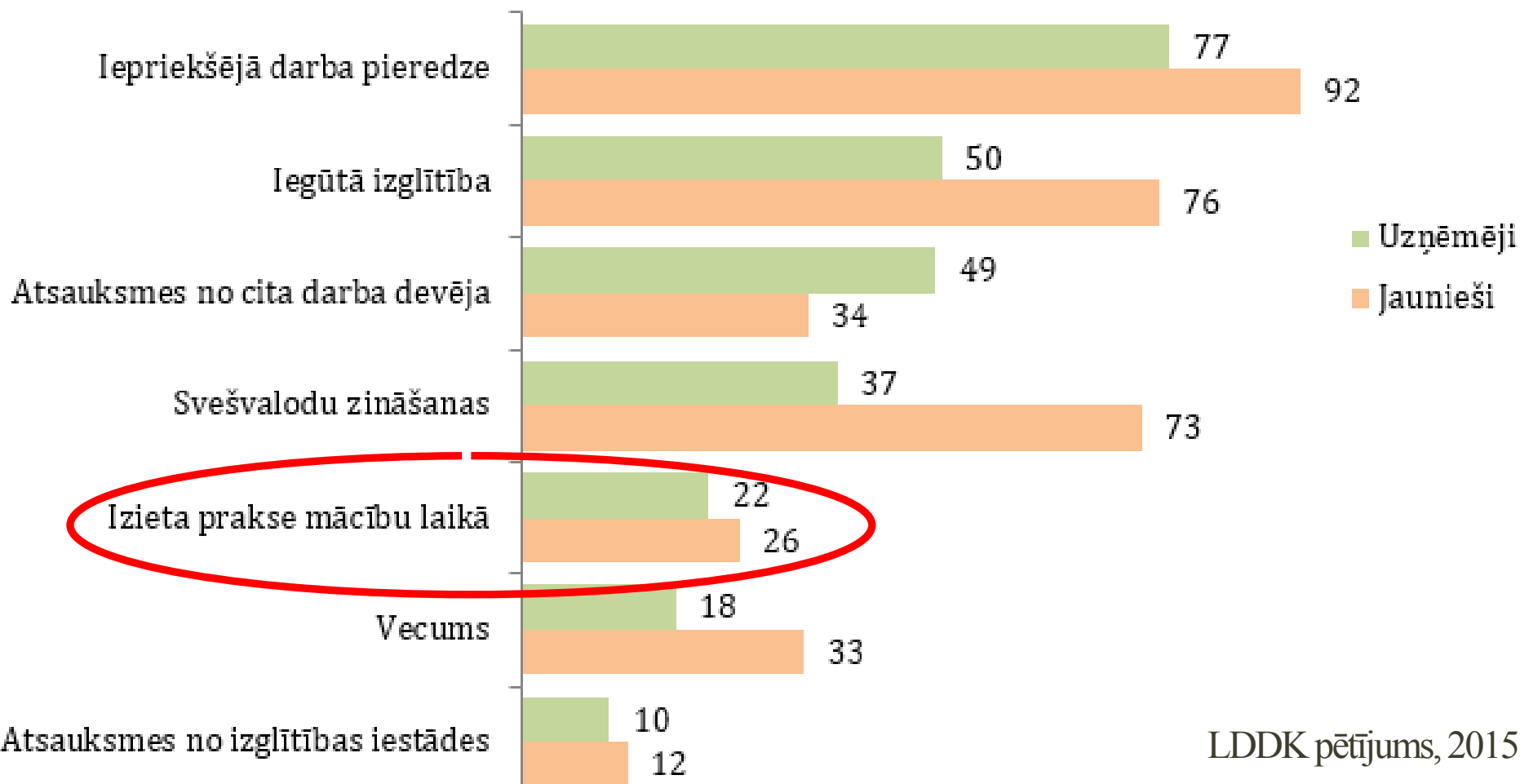
Jā: 33%

Nē: 61%

Darbinieku rekrutēšana: ~~Prakse~~ ≠ darba pieredze ?!

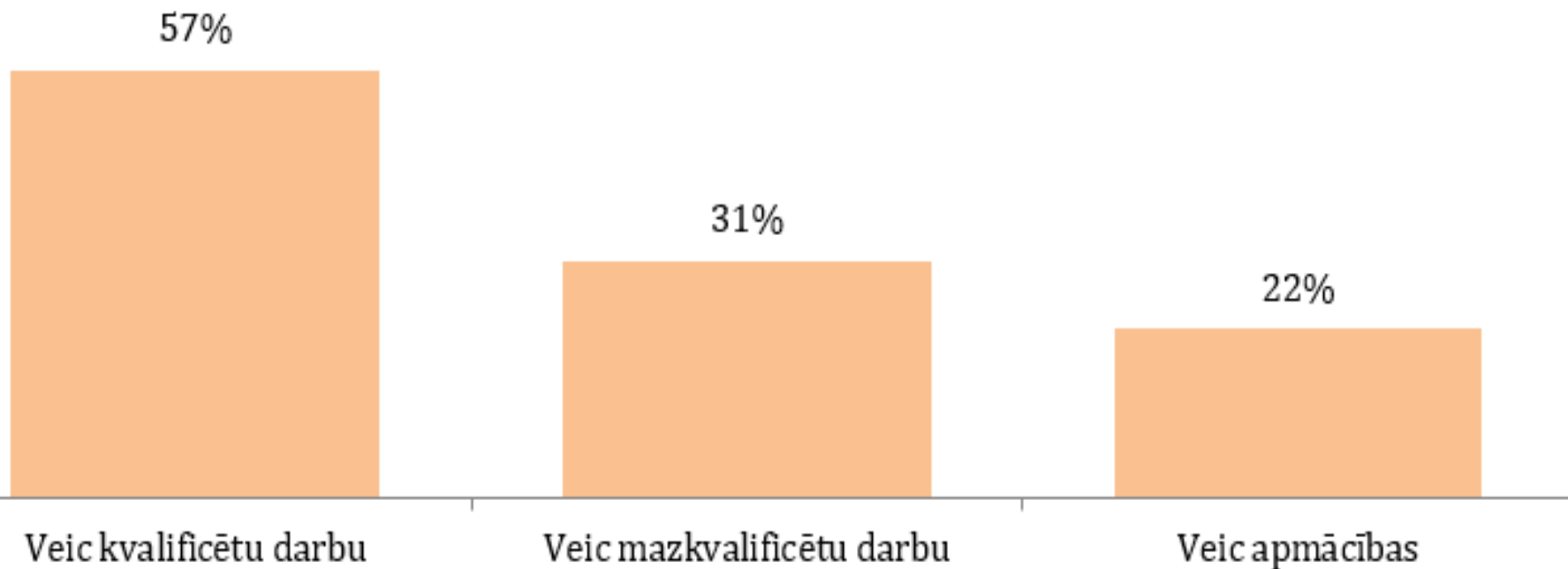
Uzņēmēji: Kādi faktori jums ir svarīgi, kad rekrutējat jaunus darbiniekus pieņemšanai darbā Jūsu uzņēmumā? (%)

Jaunieši: Tavuprāt, kādus faktoros darba devēji ņem vērā, kad meklē jaunus darbiniekus pieņemšanai darbā savā uzņēmumā? (%)

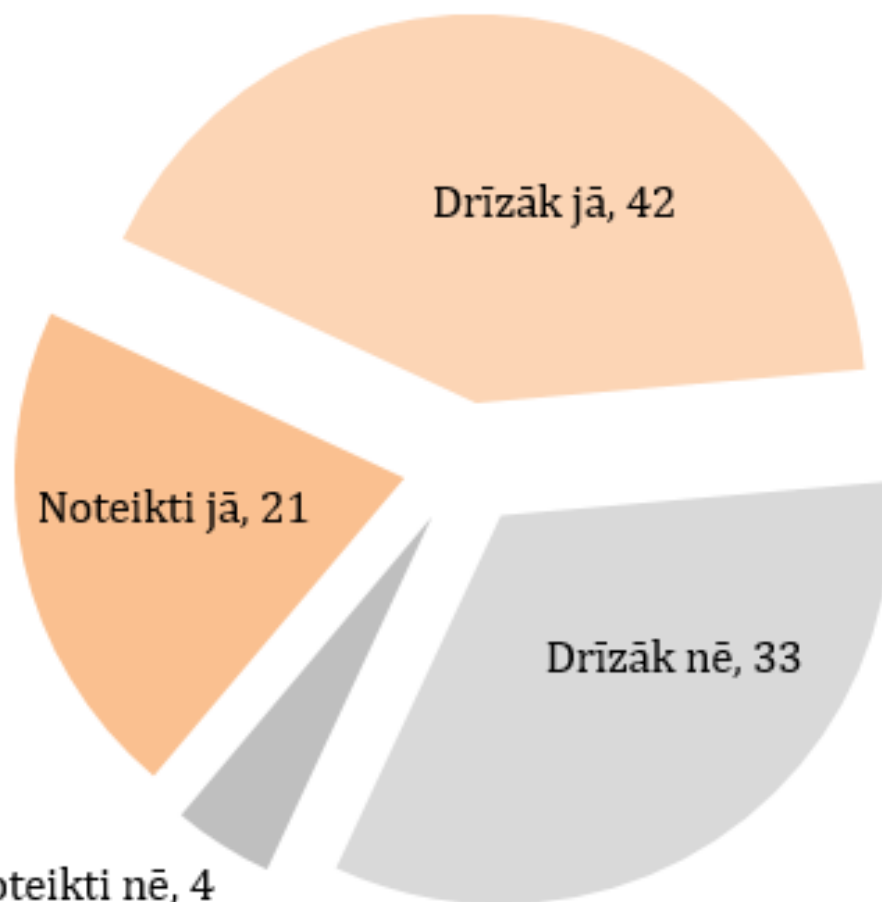
Prakses kvalitāte: 57% kvalificēts darbs!

Jaunieši (šobrīd iet praksē vai bijuši praksē iepriekš): Lūdzu novērtē, cik procentus no praksē pavadītā laika Tu veic/veici kvalificētu darbu/mazkvalificētu darbu? Un cik procentus no praksē pavadītā laika tika veltīts Tavām apmācībām? (vidējais rādītājs)

Vēlētos palikt strādāt uzņēmumā:

Jaunieši (šobrīd iet praksē): Vai pēc prakses pabeigšanas, Tu vēlētos palikt strādāt uzņēmumā/iestādē, kurā šobrīd praktizējies? (%)

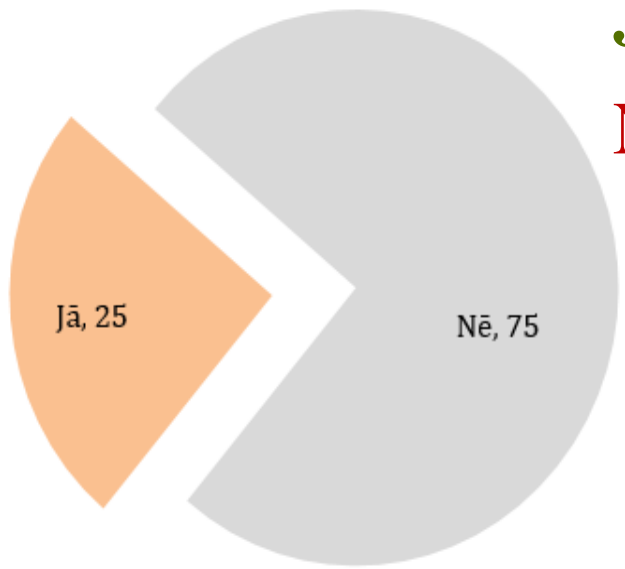

Jā: 63%

Nē: 37%

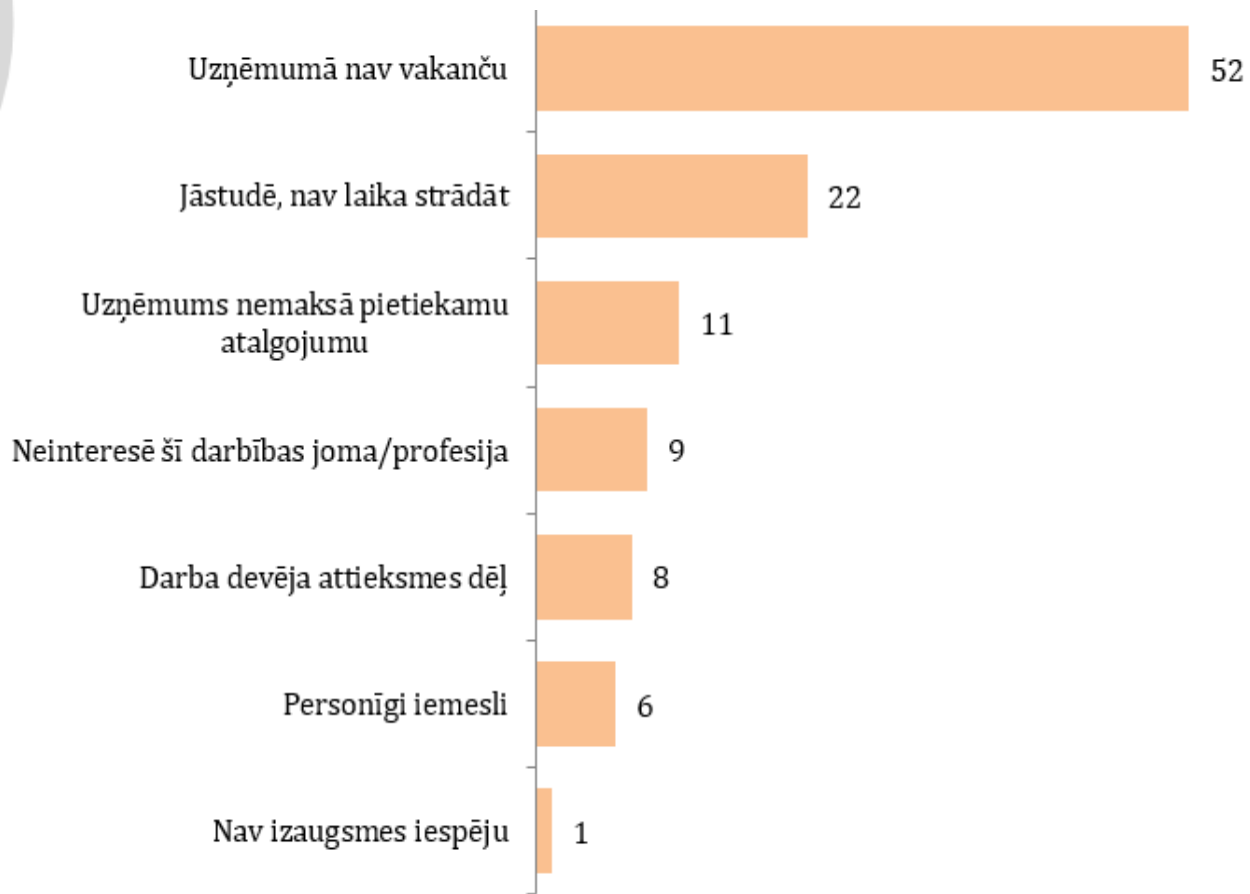
Vai paliki strādāt uzņēmumā?

Jā: 25%
Nē: 75%

Prakse šobrīd darba devējiem **nekalpo kā jaunu darbinieku rekrutācijas veids.**

Kādēļ nepaliki?

Darba vidē balstītas mācības* (DVB mācības) - profesionālās izglītības ieguves forma, kurā izglītības programmas profesionālā satura teoriju un praksi izglītojamais pārmijus apgūst izglītības iestādē un uzņēmumā

*MK noteikumu projekts pieejams:

<http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40380892>

BVB mācību attīstība

- ❖ 2013./2014.mācību gadā uzsākts pilotprojekts darba vidē balstītas mācības, kuras īstenoja 6 profesionālās izglītības iestādes (PII). Kopumā mācībās iesaistījušies ap 130 izglītojamo, apgūstot 17 dažādas izglītības programmās sadarbībā ar 29 uzņēmumiem
- ❖ 2014./2015. mācību gadā DVB mācībās plāno iesaistīties vairāk kā 20 PII, īstenojot aptuveni 40 programmas sadarbībā ar aptuveni 177 uzņēmumiem, iesaistot vismaz 500 audzēkņus.

DVB mācību attīstība (2)

- ✓ Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014.-2020.gadam (apstiprinātas 2014) noteikts sasniedzamais rezultāts:
- ✓ **Audzēkņu īpatsvars, kas apguvuši darba vidē balstītas mācības un 1. un 2.mācību gadā bijuši mācību praksē uzņēmumā sadarbības līguma ar uzņēmumu ietvaros:**
 - 2012.gadā - 5% (bāzes vērtība)
 - 2017.gadā - 20%
 - 2020.gadā – 50%

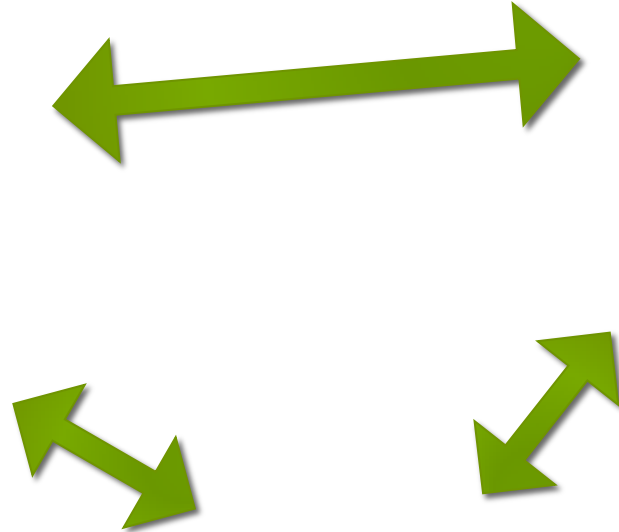
DVB mācību īstenošanas pamatprincipi

**Izglītības
iestāde**

Uzņēmums

Izglītojamais

Galvenie DVB principi (salīdzinot ar praksi)

- ✓ DVB ietvaros uzņēmums māca profesionālās izglītības programmas gan praktisko daļu, gan profesionālā satura teoriju, kas tiek īstenots «pārmijus» gan uzņēmumā, gan skolā.
- ✓ Audzēknim DVB pavadītais laiks uzņēmumā ir lielāks salīdzinot ar praksē pavadīto laiku uzņēmumā.
- ✓ Pamats DVB ir individuālais mācību plāns, kuru izstrādā izglītības iestāde sadarbībā ar uzņēmumu.
- ✓ DVB - ikmēneša rezultāta novērtējums (atzīme), ne tikai vērtējums prakses beigās.
- ✓ Izglītības iestāde DVB īstenošanas procesā sniedz metodisko atbalstu DVB vadītājam uzņēmumā.

Jauni pienākumi:

Izglītības iestāde nodrošina:

- 1) visu izglītojamo apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem;
- 2) izglītojamo ar transportu un dienesta viesnīcu.

Uzņēmums nodrošina:

- 1) izglītojamo ar individuāliem DA līdzekļiem, kā arī individuālā plāna īstenošanai nepieciešamajām iekārtām un aprīkojumu.
- 2) izglītojamā civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu

Uzņēmums nodrošina (2):

3) DVB vadītājs uzņēmumā ar sekojošām prasībām: ir atbilstoša pedagoģiskā kompetence un

- 1) profesionālā izglītība nozarē vai
- 2) Latvijas Amatniecības kameras piešķirta amata meistara kvalifikācija un attiecīgā meistara prakses sertifikāts vai
- 3) ar darba pieredzi nozarē vismaz piecus gadus

4) jānoslēdz darba līgums:

- 1) Ne mazāk kā 8 mēnešus pirms paredzētā kvalifikācijas eksāmena – ja ir 4gadīgā programma;
- 2) Ne mazāk kā 4 mēnešus pirms paredzētā kvalifikācijas eksāmena – ja ir 3gadīgā programma;
- 3) Ne mazāk kā 2 mēnešus pirms paredzētā kvalifikācijas eksāmena - ja profesionālās tālākizglītības programma

DVB mācību īstenošanas process

Profesionālās izglītības iestāde:

- ✓ īsteno atbilstoši akreditētai klātienes profesionālās vidējās izglītības programmai, saskaņā ar Profesijas standartam (*iesniegums IKVD*);
- ✓ Pārbauda un akceptē uzņēmumu, atbilstoši izglītības programmas profesionālajam saturam;
- ✓ sagatavo un saskaņo izglītojamā DVB individuālo plānu ar uzņēmumu, nosakot teorijas un prakses apjomu;
- ✓ Sagatavo izglītojamo DVB mācībām (satura izpildi, tiesībām, pienākumiem u.c);
- ✓ nosaka prakses vadītāju izglītības iestādē;
- ✓ slēdz DVB mācību līgumu ar uzņēmumu un izglītojamo (īsākais termiņš semestris);
- ✓ sniedz atbalstu mācību prakses vadītājam uzņēmumā DVB individuālā plāna īstenošanai darba vidē;
- ✓ nodrošina izglītojamā vērtējumu par DVB mācībām grupu mācību nodarbību uzskaites žurnālā.

Uzņēmums:

- ✓ slēdz DVB mācību līgumu par izglītojamā DVB individuālā plāna īstenošanu (*katram izglītojamajam atsevišķi*);
- ✓ nodrošina DVB mācības atbilstoši DVB individuālam plānam, kā arī darba aizsardzības prasībām, ugunsdrošības un sanitāri higiēniskajam normām, atbilstošu darba vidi un individuālos darba aizsardzības līdzekļus;
- ✓ nodrošina DVB mācību vadītāju uzņēmumā;
- ✓ nodrošina instruktāžu darba aizsardzības jautājumos, tajā skaitā ievadapmācību un instruktāžu darba vidē, kā arī veic instruktāžu ugunsdrošībā un nodrošina drošu darba paņēmieni apguvi;
- ✓ iesniedz izglītības iestādei apstiprinātu mācību prakses vadītāja uzņēmumā sagatavoto novērtējumu par individuālā plāna īstenošanu darba vidē.

Izglītojamais:

- ✓ iepazīstas ar DVB mācību dokumentiem (individuālo plānu, vērtēšanas principiem u.c.);
- ✓ pirms uzsākt apmācības darba vidē, uzņēmuma noteiktā kārtībā **iepazīstas ar iekšējās kārtības noteikumiem un darba aizsardzības prasībām** darba vidē un jāievēro tās;
- ✓ uzsākot DVB mācības, saņem atbilstošus individuālos darba aizsardzības līdzekļus;
- ✓ **izpilda DVB individuālo plānu** atbilstoši mācību īstenošanas līgumam un jāievēro mācību prakses vadītāja uzņēmumā norādījumus;
- ✓ ir tiesības saņemt transporta izdevumus uz darba vidi, apmaksātu medicīnas grāmatīņu; arodārsta apmeklējuma izmaksu segšanu, individuālo darba aizsardzības līdzekļu iegādes izmaksu segšanu, obligāto apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem daba vidē apmācību laika visām specialitātēm, civiltiesisko apdrošināšanu visās profesionālās kvalifikācijās.

**ES struktūrfondu atbalsts praksēm un
darba vidē balstītām mācībām**

SAM 8.5.1. Palielināt kvalificētu profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu skaitu pēc to dalības darba vidē balstītās mācībās vai mācību praksē uzņēmumā

Mērķis: Palielināt kvalificētu profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu skaitu pēc to dalības darba vidē balstītās mācībās vai darba devēja vadītās praktiskās mācībās un mācību praksēs.

Finansējuma saņēmējs: Latvijas Darba devēju konfederācija (LDDK)

Sadarbības partneri: Izglītības iestādes, kas realizē sākotnējās profesionālās izglītības programmas, komersanti, biedrības un nodibinājumi

Īstenošanas termiņš: 2016.gada III ceturksnis – 2023.gada 31.augusts

Finansējums:

KOPĀ: 21 937 153 EUR, t.sk. ESF 18 646 580 EUR un 3 290 573 VB EUR

Darba vidē balstītu mācību īstenošanas ietvaros atbalstāmās darbības

- ✓ **Fiksēto izmaksu segšana – 225 EUR** apmērā uz vienu audzēkni (apdrošināšanas izmaksas pret nelaimes gadījumiem, obligātās darbinieku veselības apdrošināšanas izmaksas; civiltiesiskās apdrošināšanas izmaksas; IAL ne vairāk kā 50 EUR apmērā vienam audzēknim u.c.)
- ✓ **Mainīgo izmaksu segšana** (transporta un dienesta viesnīcas izdevumu kompensācijas izmaksas) – **70 EUR** mēnesī uz vienu audzēkni un 100 audzēkņiem gadā;
- ✓ **Kompensācija uzņēmējam** par DVB nodrošināšanu – max **270 EUR** mēnesī par vienu audzēkni;
- ✓ **Kompensācija PII** par administratīvo darbu – 15 EUR par projektā iesaistīto audzēkni gadā

Prakses īstenošanas ietvaros atbalstāmās darbības

- ✓ **Fiksēto izmaksu segšana – 225 EUR** apmērā uz vienu audzēkni;
- ✓ **Mainīgo izmaksu segšana – 80 EUR** par vienu audzēkni gadā;
- ✓ **Kompensācija uzņēmējam** par atbilstošas mācību prakses nodrošināšanu – 95 EUR par audzēkni gadā.
- ✓ **Kompensācija PII** par administratīvo darbu – 15 EUR par projektā iesaistīto audzēkni gadā

Sasniedzamie rādītāji:

Iznākuma rādītāji:

- Audzēkņu skaits, kas iesaistīti darba vidē balstītās mācībās Eiropas Sociālā fonda atbalsta ietvaros – **3 150**
- Audzēkņu skaits, kas piedalījušies darba devēja vadītā mācību praksē uzņēmumā Eiropas Sociālā fonda atbalsta ietvaros – **25 671**

Rezultāta rādītājs:

- Atbalstīto audzēkņu īpatsvars, kuri pēc dalības darba vidē balstītās mācībās ir ieguvuši profesijas apguves vai kvalifikāciju apliecinošu dokumentu un 6 mēnešu laikā pēc kvalifikācijas ieguves ir nodarbināti, to kopskaitā 70-80%;
- Atbalstīto audzēkņu īpatsvars, kuri pēc dalības mācību praksē uzņēmumos ir ieguvuši profesijas apguves vai kvalifikāciju apliecinošu dokumentu un 6 mēnešu laikā pēc kvalifikācijas ieguves ir nodarbināti, to kopskaitā 70-73%

Secinājumi:

- ✓ DVB - jauna pieeja mācību procesam, kā apgūt profesionālo izglītību.
- ✓ DVB – iesaistās tie uzņēmumi, kuri ir gatavi veltīt laiku potenciālo darbinieku apmācīšanai.
- ✓ DVB – ātrāka potenciālā darba ņēmēja iekļaušanās darba tirgū. Prognozējama uzņēmuma kvalificēta darbaspēka rekrutēšanas izmaksu samazināšanās.

Jautājumi, atbildes